

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Jakšto g. 4, LT-01105 Vilnius,
tel. 8 626 22252, el. p. info@am.lt, <https://am.lrv.lt>.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602370

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Nr.

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS APSAUGOS ĮSTATYMO NR. I-2223 1, 6, 8, 19⁴, 31 IR 33 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS ORO APSAUGOS ĮSTATYMO NR. VIII-1392 2, 4, 5, 7, 9, 10, 13 IR 17 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 5¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 242, 268, 286 IR 589 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ TEIKIMO

Aplinkos ministerija teikia Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo Nr. I-2223 1, 6, 8, 19⁴, 31 ir 33 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – AAĮ projektas), Lietuvos Respublikos aplinkos oro apsaugos įstatymo Nr. VIII-1392 2, 4, 5, 7, 9, 10, 13 ir 17 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 5¹ straipsniu įstatymo projektą (toliau – AOAĮ projektas) ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 242, 268, 286 ir 589 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – ANK projektas; toliau kartu – Įstatymų projektai).

Teikiame apibendrintą informaciją apie Įstatymų projektais sprendžiamas problemas, jų sprendimus, įgyvendinimą ir kt. Išsami informacija apie Įstatymų projektų parengimo priežastis, tikslus, siūlomus pakeitimus ir kita aktuali informacija pateikta Įstatymų projektų aiškinamajame rašte.

AAĮ projektas parengtas įvertinus savivaldybėms teisės aktais suteiktus įgaliojimus ir atsižvelgus į savivaldybėms teisės aktuose nustatytas funkcijas. Savivaldybėms suteiktų įgaliojimų mastą nustato Lietuvos Respublikos Konstitucijos 119 straipsnis ir jį detalizuojantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas (toliau – VSĮ). Ir valstybinių, ir savarankiškųjų funkcijų įgyvendinimas įpareigoja savivaldybes veikti pagal Konstituciją ir įstatymų suteiktą kompetenciją išimtinai bendruomenės interesams. VSĮ 6 straipsnio 28 punkte nustatyta viena iš savivaldybės savarankiškųjų funkcijų – aplinkos kokybės gerinimas ir apsauga, aplinkos monitoringas.

AAĮ projekto 19⁴, 33 straipsnių pakeitimai parengti atsižvelgus į naujas nuo 2023 metų balandžio 1 d. įsigaliojusias VSĮ nuostatas, kuriose meras tapo savivaldybės vykdomąja institucija.

Siekiant sumažinti dėl kietojo kuro deginimo į aplinkos orą išmetamų teršalų ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, gerinti oro kokybę gyvenamosiose vietovėse ar jų dalyse, įgyvendinti Lietuvos oro taršos ir klimato kaitos mažinimo tarptautinius įsipareigojimus, parengtas AOAĮ projektas.

AOAĮ projektu siūloma suteikti teisę savivaldybėms priimti sprendimą apriboti arba uždrausti naudoti vieną ar daugiau kuro rūšių savivaldybės teritorijoje ar jos dalyje, kai pagal Aplinkos monitoringo įstatymą vykdomo aplinkos oro monitoringo duomenys rodo, kad savivaldybės teritorijoje ar jos dalyje viršytas Pasaulio sveikatos organizacijos rekomenduojamas vidutinis vienu metų oro užterštumo azoto dioksidu ir (ar) kietosiomis dalelėmis KD_{2,5} lygis; nustatyti buitinių

taršos šaltinių keliamos aplinkos oro taršos ribojimo taisyklės. Projekte siūloma nuo 2026 m. gegužės 1 d. drausti deginti kietąjį iškastinį kurą, išskyrus deginimą pramoninėse krosnyse kaip technologinį kurą.

AOAI projektu sprendžiama problema – Lietuvos miestuose viršijami Pasaulio sveikatos organizacijos (toliau – PSO) rekomenduojami sveikatai nepavojingi oro užterštumo lygiai, šildymo sezono laikotarpiu dažnai viršijama kietųjų dalelių KD_{10} koncentracijos paros ribinė vertė. Oro kokybės gerinimo poreikį pagrindžia ir 2022 m. spalio 26 d. Europos Komisijos pateiktas naujos Aplinkos oro kokybės direktyvos pasiūlymas¹ griežtinti Europos Sąjungos mastu taikomas oro kokybės normas (kiek įmanoma labiau suderinti su PSO rekomenduojamais oro užterštumo lygiais).

AOAI projektu siūlomas kietojo iškastinio kuro deginimo draudimas įgyvendina Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. balandžio 17 d. nutarimu Nr. 371 „Dėl Nacionalinio oro taršos mažinimo plano patvirtinimo“ patvirtinto Nacionalinio oro taršos mažinimo plano (toliau – Nacionalinis oro taršos mažinimo planas) 2 priedo P53 priemonę „Kietojo kuro deginimo ribojimas“, kuria numatyta ne vėliau kaip nuo 2024 m. nustatyti teisinio ribojimo priemonės kietojo iškastinio kuro (akmens anglies, lignito, durpių) deginimui, ir Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos patvirtinimo“ patvirtintos Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos 155.1 iniciatyvoje numatyto siekio nuo 2024 m. visiškai atsisakyti akmens anglių vartojimo šilumos sektoriuje.

Siūlomas kietojo iškastinio kuro draudimas (išskyrus naudojimą pramoninėse krosnyse) padėtų sumažinti kietųjų dalelių ($KD_{2,5}$), azoto oksidų (NO_x), sieros dioksido (SO_2) ir nemetaninių lakiųjų organinių junginių (NMLOJ) į aplinkos orą išmetamą kiekį nacionaliniu mastu. NO_x ir NMLOJ išmetamo kiekio mažinimas aktualus siekiant Lietuvos oro taršos mažinimo įsipareigojimų 2020–2029 m. įgyvendinimo pagal Jungtinių Tautų tolimųjų tarpvalstybinių oro teršalų pernašų konvencijos Geteborgo protokolą, 2020–2029 m. ir 2030 m. tikslų įgyvendinimo pagal Direktyvą 2016/2284², kadangi Europos Komisija oficialiu pranešimu³ inicijavo pažeidimo procedūrą prieš Lietuvą dėl 4 (iš 5) teršalų, įskaitant NO_x ir NMLOJ, sumažinimo įsipareigojimų 2020 m. neįgyvendinimo pagal Direktyvą 2016/2284. Vadovaujantis 2021 m. nacionalinės oro teršalų apskaitos duomenimis (naujausi duomenys), NO_x išmetamas kiekis sumažintas 24 proc., palyginti su 2005 m. išmestu kiekiu, kai Lietuva įsipareigojo iki 2020 m. sumažinti 48 proc.; NMLOJ išmestas kiekis sumažintas 21 proc., kai iki 2020 m. Lietuva įsipareigojo sumažinti 32 proc., todėl siekiant šiuos įsipareigojimus įgyvendinti, būtina imtis neatidėliotinų ir reikšmingą poveikį taršos sumažinimui darančių priemonių.

Atsižvelgiant į Valstybės kontrolės 2022 m. birželio 10 d. valstybinio audito ataskaitos Nr. VAE-6 „Aplinkos oro būklės vertinimas“ išvadas ir rekomendacijas, AOAĮ projektu siūloma stiprinti aplinkos oro kokybės vertinimą valstybės ir savivaldybės lygmeniu, siekiant daugiau savivaldybių lygmeniu vykdomo aplinkos oro monitoringo duomenų naudoti valstybės lygmeniu

¹ 2022 m. spalio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos pasiūlymas Nr. COM(2022) 542 final/2 dėl aplinkos oro kokybės ir švaresnio oro Europoje (nauja redakcija).

² 2016 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/2284 dėl tam tikrų valstybėse narėse į atmosferą išmetamų teršalų kiekio mažinimo, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2003/35/EB ir panaikinama Direktyva 2001/81/EB.

³ 2023 m. sausio 26 d. Europos Komisijos oficialus pranešimas dėl Europos Sąjungos teisės pažeidimo procedūros Nr. INFR(2022)/2074 dėl 2016 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2016/2284 dėl tam tikrų valstybėse narėse į atmosferą išmetamų teršalų kiekio mažinimo, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2003/35/EB ir panaikinama Direktyva 2001/81/EB, neįgyvendinimo Lietuvos nacionalinėje teisėje.

vykdomo aplinkos oro monitoringo tikslais ir padidinti valstybės teikiamų duomenų į tarptautinę aplinkos monitoringo sistemą apimtis, nustatyti pareigą aplinkos ministro įgaliotai institucijai rengti savivaldybėms rekomendacijas dėl aplinkos oro monitoringo plėtros.

Įstatymų projektais siūlomas savivaldybių galių išplėtimas nustatyti griežtesnius ir (ar) papildomus reikalavimus buitiniams taršos šaltiniams ir kuro rūšių naudojimo apribojimus, prižiūrėti nustatytų reikalavimų laikymąsi ir vykdyti kietojo iškastinio kuro naudojimo kontrolę paremtas ir užsienio šalių gerąja praktika. Siekiant spręsti namų ūkių buityje naudojamų kurą deginančių įrenginių keliamas lokalias oro taršos problemas, įskaitant atvejus, kai dėl šios taršos kyla gyventojų nepasitenkinimas, dažnu atveju Europos šalyse namų ūkių keliamos oro taršos priežiūrą vykdo vietos valdžios (savivaldos) institucijos. Dalyje užsienio šalių neleistinas oro teršimas iš buitinių kurą deginančių įrenginių siejamas su viešosios tvarkos trikdymu. Danijoje vietos savivaldos prižiūri, kad kietojo kuro katiluose būtų deginamas leidžiamas kuras ir turi teisę atskiriems subjektams nustatyti papildomus griežtesnius apribojimus katilų eksploatacijai ar reikalavimus dūmtakių aukščiui ir naudojamų kuro kokybei atsižvelgiant į vietovės ypatumus ir taršos lygį. Pažymėtina, kad griežtesnių reikalavimų nustatymo konkrečiam taršos šaltiniui (įskaitant namų ūkio taršos šaltinį) pagrindu gali būti reikšmingos taršos faktas, kurį pagal Danijos teismų praktiką (2012 m. Guldborgsundo savivaldybės atvejis) apima matomi dūmai (pagrįsti vaizdine medžiaga) ar dūmų kvapas dėl neišvengiamai tokiuose dūmuose esančių sveikatai pavojingų medžiagų.

Lenkijoje savivaldoms pavesta prižiūrėti, kaip laikomasi namų ūkiams taikomų aplinkos apsaugos reikalavimų, įskaitant patikrinimus gyvenamosiose patalpose. Savivaldos pareigūnai turi teisę patekti į patalpas ir imti mėginius ar atlikti kitus reikiamus veiksmus nuo 6 val. iki 22 val. Reikalavimų nustatymo galia suteikta savivaldybėms, kurios gali reglamentuoti kuro kokybę, kurą deginančio įrenginio aplinkosauginį veiksmingumą ar riboti atitinkamų kuro rūšių naudojimą. Sprendžiant Malopolskos regiono oro užterštumo problemas, Krokuvos savivaldybė uždraudė deginti kietąjį kurą, regione nustatyti aplinkosauginiai standartai buitiniams kurą deginantiesiems įrenginiams. Savivaldybės priežiūra apima ir gyventojų pranešimų dėl kūrenamų atliekų nagrinėjimą, ir patikrinimus, kurių inicijavimo priežastimi gali būti ir savivaldybės budėtojų ar savivaldybės pareigūnų pastebėjimai. Oro taršos iš namų ūkių priežiūroje vietos savivaldos dalyvauja ir kitose šalyse, pvz., Italijoje, Prancūzijoje, Ispanijoje, Austrijoje, Švedijoje ir kt.

ANK projektas parengtas derinant su AOAĮ projektu, kuriame siūloma suteikti teisę savivaldybių administracijų tarnautojams ir darbuotojams vykdyti buitinių taršos šaltinių keliamos aplinkos oro taršos ribojimo taisyklių ir kitos su aplinkos oro tarša susijusios AOAĮ uždraustos (atliekų deginimas buitiniuose taršos šaltiniuose) ir AOAĮ projekte numatytos uždrausti (kietojo iškastinio kuro naudojimas buitiniuose taršos šaltiniuose) veiklos kontrolę. Atsižvelgiant į tai, siūloma tikslinti ANK 242 straipsnį ir įtvirtinti administracinę atsakomybę už buitinių taršos šaltinių keliamos aplinkos oro taršos ribojimo taisyklių ir (ar) draudimo deginti atliekas buitiniuose taršos šaltiniuose, ir (ar) draudimo naudoti kietąjį iškastinį kurą buitiniuose taršos šaltiniuose, ir (ar) savivaldybės tarybos sprendimais patvirtintų aplinkos apsaugos normatyvų ir (ar) taisyklių pažeidimus.

ANK projektas derinamas ir su pasikeitusiomis Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo (toliau – GVTNTĮ) nuostatomis (10 str. 2 d. 9 p.). Pagal galiojančias nuostatas būtina numatyti administracinę atsakomybę 268 straipsnyje už individualiam nuotekų tvarkymui GVTNTĮ nustatytų reikalavimų pažeidimus.

ANK projektas derinamas ir su pagal galiojančią AOAĮ (20 str. 4 d.) priimtu teisės aktu – Aplinkos apsaugos reikalavimais lauko sąlygomis deginant augalus ar jų dalis. Dėl to keičiamos

286 straipsnio formuluotės nekeičiant baudų dydžių.

Atsižvelgiant į ANK 242, 268 ir 286 straipsnių pakeitimus, keičiamas ANK 589 straipsnio 82 punktas įtvirtinant teisę savivaldybių administracijų tarnautojams ir darbuotojams vykdyti administracinę teisena, atlikti administracinių nusižengimų tyrimą ir surašyti administracinių nusižengimų protokolus už individualiam nuotekų tvarkymui GVTNTĮ nustatytų reikalavimų, savivaldybių tarybų priimtų aplinkos taršą ribojančių normatyvų ir (ar) taisyklių pažeidimus, AOAĮ projekte siūlomų nustatyti draudimų deginti iškastinį kietąjį kurą pažeidimus.

AOAĮ projektas 2022 m. spalio 4 d. (TAIS Nr. 22-13405) derintas su suinteresuotomis institucijomis. Pastabas ir pasiūlymus projektui pateikė Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Teisingumo ministerija, Specialiųjų tyrimų tarnyba, Sveikatos apsaugos ministerija, Energetikos ministerija ir Vidaus reikalų ministerija. Institucijų pastabos, į kurias neatsižvelgta ar atsižvelgta iš dalies, buvo pateiktos derinimo pažymoje su neatsižvelgimo motyvais derinant šį AOAĮ projektą (išsamesnį) (TAIS Nr. 23-8289).

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

AAĮ projektu neperkeliami ir (ar) neįgyvendinami Europos Sąjungos teisės aktai. ANK projektu tobulinamas 1991 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvos 91/271/EEB dėl miesto nuotekų valymo įgyvendinimas. AOAĮ projektu įgyvendinamos Direktyvos 2016/2284 ir Direktyvos 2008/50/EB⁴ nuostatos. ANK projekto, AOAĮ projekto ir šių direktyvų nuostatų atitikties lentelės pridedamos.

Įstatymų projektams įgyvendinti savivaldybės turės įsivertinti pajėgumus dėl administracinės teisenos vykdymo, tikėtina, kad kai kurios savivaldybės turės juos išplėsti.

Įstatymų projektai neprieštarauja Lietuvos Respublikos Vyriausybės programai, patvirtintai Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“.

AAĮ projektas ir ANK projektas nenotifikuotini Europos Komisijai pagal Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisykles, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Taisyklės). AOAĮ projektas (dėl siūlomo kietojo iškastinio kuro draudimo) notifikuotas Europos Komisijai Taisyklių nustatyta tvarka. Europos Komisija ir Europos Sąjungos valstybės narės pastabų ar išsamios nuomonės nepateikė.

Vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, 4 punktu, AAĮ ir ANK projektams numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas neatliekamas. AOAĮ projekto numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo pažyma pridedama.

Įstatymų projektams Aplinkos ministerijoje atliktas antikorupcinis vertinimas – antikorupciniu požiūriu rizikingų nuostatų nenustatyta.

Įstatymų projektams įtraukti į teisės sistemą Vyriausybė iki 2025 m. sausio 30 d. turės patvirtinti aplinkos oro apsaugos strateginių tikslų ir (arba) pažangos uždavinių nustatymo atskiriems ūkio sektoriams (energetikos, pramonės, transporto, žemės ūkio) tvarką. Aplinkos ministras iki 2024 m. balandžio 30 d. turės priimti ir (ar) pakeisti teisės aktus, nustatančius aplinkos

oro kokybės vertinimo tvarką; savivaldybės galės nusistatyti savivaldybės teritorijoje ar jos dalyje taikomas buitinių taršos šaltinių keliamos aplinkos oro taršos ribojimo taisykles.

AAĮ projekte įtvirtinama sąvoka „aplinkos apsaugos kontrolė“ ir AOAĮ projekto sąvokos derinamos su VLKK.

Konsultacijų su visuomene nebuvo ir jos neplanuojamos.

Įstatymų projektuose neregamentuojamas asmens duomenų naudojimas.

Įstatymų projektai paskelbti Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS). Įstatymų projektai suderinti su Energetikos ministerija, Valstybine vartotojų teisių apsaugos tarnyba, Lietuvos pramonininkų konfederacija, Lietuvos šilumos tiekėjų asociacija, Lietuvos nepriklausomų šilumos gamintojų asociacija, Lietuvos verslo konfederacija, Aplinkos apsaugos departamentu prie Aplinkos ministerijos. Darbo tvarka suderintos pastabos ir siūlymai dėl Įstatymų projektų su Vidaus reikalų ministerija, Teisingumo ministerija, Žemės ūkio ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija. Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba informavo, kad atsižvelgdama į tai, kad įstatymų projektais nustatytas teisinis reglamentavimas po derinimo su interesuotomis institucijomis gali iš esmės pasikeisti, Specialiųjų tyrimų tarnyba šių įstatymų projektų nevertins; vadovaudamasi Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 8 straipsnio 5 dalies nuostatomis, spręs dėl jų įvertinimo antikorupciniu požiūriu, kai įstatymų projektai bus pateikti Lietuvos Respublikos Seimui ir (ar) suderinti su suinteresuotomis institucijomis. Dėl nesuderintų pastabų pateikiama derinimo pažyma. Derinimo pažymoje pateikiami ir atsakymai į suinteresuotų institucijų klausimus.

Lietuvos savivaldybių asociacija (toliau – LSA) pritaria siūlymui dėl teisės savivaldybėms nustatyti savivaldybėse papildomus ar griežtesnius aplinkos apsaugos normatyvus ar taisykles, tačiau nepritaria siūlymui dėl teisės vykdyti administracinę teiseną už draudimo deginti iškastinį kietąjį kurą pažeidimą. Motyvuoja, kad savivaldybės neturi pajėgumų ir įrangos efektyviai vykdyti kontrolę šioje srityje, savivaldybės neturi pareigybės „administracijos pareigūnas“. 2023-09-06 vyko pasitarimas su LSA ir savivaldybių atstovais, tačiau susitarti nepavyko.

AOAĮ projektu keičiamo AOAĮ 4 straipsnio 6 dalyje siūloma reglamentuoti, kad savivaldybės administracijos tarnautojai ir darbuotojai vykdytų (ANK vartojamas terminas „pareigūnai“): a) savivaldybių tarybų priimtų buitinių taršos šaltinių keliamos aplinkos oro taršos ribojimo taisyklių; b) draudimo deginti atliekas buitiniuose taršos šaltiniuose, c) draudimo deginti kietąjį iškastinį kurą buitiniuose taršos šaltiniuose laikymosi kontrolę.

Draudimas deginti atliekas AOAĮ įtvirtintas nuo 1999 m., šis draudimas daugumoje savivaldybių įtrauktas į savivaldybių atliekų tvarkymo taisykles. Administracinė atsakomybė fiziniams asmenims už savivaldybių tarybų patvirtintų atliekų tvarkymo taisyklių pažeidimus įtvirtinta ANK 367 straipsnyje; teisę savivaldybių administracijos tarnautojams ir darbuotojams vykdyti administracinę teiseną įtvirtinta ANK 589 straipsnio 82 punkte. Savivaldybės realiai vykdo kontrolę šioje srityje.

Dėl draudimo deginti kietąjį iškastinį kurą buitiniuose taršos šaltiniuose. Pagal AOAĮ projekto normos turinį pažeidimo sudėtis, t. y. kas laikytina teisės priešinga veika, siejama su formalaus reikalavimo deginti kietąjį iškastinį kurą pažeidimu. Teisei priešingos veikos turinys nesiejamas su teršalų išmetimo į aplinką nustatymu. Pagal prasmę nuostata analogiška draudimui deginti atliekas, t. y. pakanka fakto konstatavimo, kad buvo deginamas kietasis iškastinis kuras ar buvo deginamos atliekos. Šiems pažeidimams nustatyti nereikia laboratorinių tyrimų ar specialaus išsilavinimo.

⁴ 2008 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/50/EB dėl aplinkos oro kokybės ir švaresnio

Tikėtina, kad iškastinis kietasis kuras bus deginamas nuolat, t. y. asmuo ne atsitiktinai kelis kartus kūrens iškastinį kietąjį kurą, ypač šaltuoju metų laiku, kai reikia nuolat šildyti būstą, todėl tokio pobūdžio pažeidimai nereikalauja reagavimo nedelsiant.

Savivaldybėse skirtingai organizuotas pranešimų apie galimus pažeidimus (neišskiriant aplinkos apsaugos pažeidimų) pateikimas ir jų tyrimas. Pavyzdžiui, yra savivaldybių, kur informaciją galima pateikti per mobiliąs programėles ar paskambinus budėtojams, kurių darbo valandos ilgesnės negu savivaldybės administracijos. Savivaldybių įtraukimas sudarytų prielaidas efektyviau vykdyti prevencines priemones ir kontrolę šioje srityje.

Atkreipiamė dėmesį, kad vadovaujantis ANK 589 straipsnio 82 punktu savivaldybių administracijų pareigūnai įgalioti vykdyti teiseną už daugiau kaip 100 ANK straipsnių ir (ar) kam tikrų ANK straipsnių dalių pažeidimus, iš kurių kelios dešimtys straipsnių yra už aplinkos apsaugos reikalavimų pažeidimus.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, savivaldybėse sukurti ar turėjo būti sukurti intelektiniai, administraciniai resursai. Priėmus siūlomus pakeitimus, jie turės būti peržiūrėti, prireikus sustiprinti. Pavyzdžiui, Aplinkos apsaugos departamentas prie Aplinkos ministerijos 2022 m. fikso 407 pažeidimus šalies teritorijoje už ANK 242 straipsnio – teršalų išmetimas į aplinkos orą – pažeidimus, ANK 246 straipsnio – aplinkos teršimas nuotekomis – 501 pažeidimas, ANK 286 straipsnio – aplinkos apsaugos reikalavimų pažeidimas deginant sausą žolę, nendres, javus, nukritusius medžių lapus, šiaudus, laukininkystės ir daržininkystės atliekas – 129 pažeidimus. Minėti pavyzdžiai dėl ANK 242, 246 straipsnių, susiję sritimi, tačiau pažeidimų turinys sudėtingesnis, todėl netapatintinas su nedidelio masto pažeidimais, kurių sudėtis yra formali, t. y. tik už teisei priešingo veiksmo atlikimą. Valstybinė aplinkos apsaugos kontrolė pirmiausia orientuota į sudėtingų, didelio masto ir darančių didelę žalą įstatymų saugomai vertybei pažeidimų užkardymą ir tyrimą. Siekiant efektyviai paskirstyti pajėgumus ir užtikrinti mažesnio masto pažeidimų užkardymą, taip pat kiekvieno gyventojo teisių į švarią aplinką apsaugą, tikslinga jungti savivaldybių administravimo subjektų ir aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pajėgumus. Priėmus pakeitimus, savivaldybėms nereikėtų kurti naujų sistemų. Tikėtina, kad priėmus siūlomus pakeitimus per metus kiekvienai savivaldybei vidutiniškai krūvis galėtų padidėti tiriant 17 pažeidimų arba savivaldybės administracijos tarnautojo ar darbuotojo 42,5 darbo valandomis. Papildomai įvertinti kaštai reikalingi apdoroti pranešimus apie galimus pažeidimus, kurie nepasitvirtina, vidutiniškai per metus savivaldybės tarnautojams ir darbuotojams sudarytų 12,45 val. Situacija modeliuota iškeliant prielaidą, kad įsigaliojus naujam reglamentavimui visuomenė būtų ypač aktyvi ir tam tikrą laiką būtų gaunama daugiau pranešimų ir nustatoma pažeidimų, vėliau jų turėtų sumažėti. Atsižvelgiant į skirtingą ANK projekto 1, 2 ir 3 straipsnių įsigaliojimą, bus suteikiama pakankamai laiko pasirengti naujų nuostatų įsigaliojimui.

ANK yra straipsnių, už kurių pažeidimus administracinę teiseną gali vykdyti kelios institucijos, ir įtvirtintos teisės normos, apibrėžiančios, kuris subjektas turi atlikti tyrimą ir vykdyti teiseną. Todėl nepagrįstas teiginys, kad kuriamas „neracionalus kontrolės funkcijų dvigubinimas“, priešingai, šiais pakeitimais siekiama užtikrinti Lietuvos gyventojų teisės į švarią aplinką maksimalią apsaugą.

AAĮ ir ANK projektus parengė Aplinkos ministerijos Aplinkos apsaugos politikos įgyvendinimo koordinavimo grupės (vadovas – Raimondas Sakalauskas, mob. +370 686 00 052, el. p. raimondas.sakalauskas@am.lt) vyriausioji patarėja Toma Leonova (mob. +370 695 62973,

el. p. toma.leonova@am.lt), AOAĮ projektą – Aplinkos ministerijos Taršos prevencijos politikos grupės (vadovas Vitalijus Auglys (tel. +370 686 46087, el. p. vitalijus.auglys@am.lt) vyresnioji patarėja Elena Auglienė (tel. +370 645 22458, el. p. elena.augliene@am.lt) ir patarėjas Paulius Žvirblis (tel. +370 695 28551), el. p. paulius.zvirblis@am.lt).

PRIDEDAMA:

1. AAĮ projektas, 3 lapai.
2. AAĮ projekto lyginamasis variantas, 4 lapai.
3. AOAĮ projektas, 7 lapai.
4. AOAĮ projekto lyginamasis variantas, 8 lapai.
5. ANK projektas, 2 lapai.
6. ANK projekto lyginamasis variantas, 2 lapai.
7. Aiškinamasis raštas, 16 lapų.
8. Antikorupcinio vertinimo pažyma, 7 lapai.
9. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo pažyma dėl AOAĮ projekto, 1 lapas.
10. Derinimo pažyma, 8 lapai.
11. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektas, 1 lapas.
12. Ūkio subjektų administracinės naštos ir prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų vertinimo pinigine išraiška skaičiuoklė .xlsx formatu, 5 lapai.
13. ANK projekto ir 1991 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvos 91/271/EEB dėl miesto nuotekų valymo atitikties lentelė, 1 lapas.
14. AOAĮ projekto ir Direktyvos 2016/2284 atitikties lentelė, 2 lapai.
15. AOAĮ projekto ir Direktyvos 2008/50/EB atitikties lentelė, 10 lapų.

Aplinkos ministras

Simonas Gentvilas

T. Leonova, tel. +370 695 62973, el. p. toma.leonova@am.lt
P. Žvirblis, tel. +370 645 89 487, el. p. paulius.zvirblis@am.lt